

tionsret, eller han kan vælge at gaae frem efter § 27 i Forordningen af 1845. Men er det nu Uligged, naar den ene Mand saaledes kun har en Aet, der er knyttet til den stærke Indskrænkning af iøvrigt kun at træffe Disposition over $\frac{1}{8}$, medens den Anden har Balget mellem to Fremgangsmaader, af hvilke den ene gjør ham det muligt at disponere over det halve Bo til Fordeel for en Søn? Nei, Uligheden vedbliver at være tilstede, fordi man, hverken da Bestemmelsen i § 23 først kom frem eller, som det forekommer mig, senere rigtig har betragtet den i Forbindelse med hele Arvelovgivning. Det er altsaa i ethvert Tilfælde absolut nødvendigt — derom troer jeg, at Juristerne her i Salen ville være enige med mig —, at første Deel af § 23 omredigeres og bringes i et rigtigt og klart Forhold til Forordningen af 1845. Den Uligged, der ved Paragraphen fremkommer eller bliver tilbage, vil iøvrigt ogsaa finde Sted mellem selve dem, der have over 12 Tønder Hartkorn. Af disse ere nemlig Nogle Sædegaardseiere, men Andre ere derimod Eiere af Gaarde paa over 12 Tønder Hartkorn, som ikke ere Sædegaarde. Der findes jo mange store Arvesæstegaarde og Avlsgaarde, opstaaede ved Sammenlægning eller paa anden Maade, der ere meget over 12 Tønder Hartkorn, som ikke ere Sædegaarde. Den, der har en saadan Gaard, vil ikke kunne benytte § 27 i Forordningen af 1845. Der er saaledes Uligged og Uklarhed paa flere Punkter indenfor selve Jordeiendommensbesiddernes Kreds. Og jeg fremhæver derhos, at den ikke tilbebragte, men tilsigtede Ophævelse af Uligheden frembringer en anden endnu større Uligged, idet den — ikke for at frigjøre Jorden, men tværtimod tildeels for at binde Jorden — indfører meget stor Frihed for Jordeiendomsbesiddere, som den, der har anden Formue, ikke faaer. I det man udvider den Selveierbønderne hidtil givne Frihed til nu at omfatte alle Jordeiere, bliver Udelukkelsen fra denne Frihed for de Andre, der have Formue, som ikke er Jord, desto større. Vil man nu sige, at det jo ingen Interesse har for den, der blot har Capitalformue, at kunne begunstige det ene Barn fremfor det andet, eller at det i det Ringeste

ikke har den samme Interesse for ham som for Jordeiendomsbesidderen, saa sværet jeg dertil, at det for det Første allerede ikke er sikkert, at der ikke kan være en berettiget Interesse hos en Mand, som blot eier en Capitalformue, der kan gjøre ham det ønskeligt at begunstige det ene af sine Børn fremfor det andet, ligejaavel som det kan være et berettiget Ønske om at ville forbeholde et Barn en Jordeiendom. Men dernæst kan jo den Formue, som ikke er anbragt i Jordeiendom, være anbragt i anden Eiendom og Drift, med Hensyn til hvilken der kan være fuldstændig den samme Berettigelse tilstede til at ønske Eiendommen og Driften conserveret i Familien. Lad os, istedetfor at tænke paa en Bøndegaard eller en Sædegaard, tænke os et stort Handelshuus, hvori en Formue er beroende som Driftscapital. Kan der ikke være en stor og berettiget Interesse hos den store Handlende for at see sin Handel fortsat ved Hjælp af en Concentrering af en større Deel af hans Capital paa den Søn, som skal overtage Handelen, og som han mener er stillet til at overtage den? I en Handel spiller Capitalen dog endnu den fremtrædende Rolle. Men lad os derfor tænke os et meget stort industrielt Etablissement. Naar jeg seer hen til min venstre Side, saa ledes min Tanke uetop hen til et stort Etablissement, som en Mand selv har skabt, og hvortil der er knyttet meget store Værdier i Bygninger, meget store Værdier i Maskiner og meget store Værdier i Dplag af Stoffer. Er det da nu mindre berettiget hos denne Mand, at han ønsker at vedligeholde sit Etablissement i Familien og i Drift? Nei, jeg vil sige, at det endog saa snarere er mere berettiget; thi det gjælder ikke blot her om hans Familie, men det gjælder tillige om Alle dem, hvis Christens maaassee er knyttet til, at det Etablissement bliver vedligeholdt og forsat. Medens en Jordeiendom, hvis den ikke bliver i Familien, ganske vist vil blive solgt til Andre, der ville drive den, og dens Drift altsaa i alt Fald vil blive fortsat, kan det nemlig meget let hænde, at et meget stort, kostbart og vigtigt industrielt Etablissement maa gaae tilgrunde, naar ikke Eieren ved en Disposition kan overdrage en større Deel af den dert liggende For-